

Profesori care își ajută elevii
să-și îndeplinească dorințele
prin educație financiară.

Asta înseamnă LifeLab by BCR.

Împreună creăm comunități
inteligente financiar.

**STUDIU PROGRAM LIFELAB.
Evaluare inițială.**

METODOLOGIA ȘI OBIECTIVELE STUDIULUI

Componenta **calitativă**

- ✓ **Liceul „Dinicu Golescu” din Câmpulung Muscel**
 - 1 focus grup cu elevii din ciclul gimnazial (clasele V-VIII)
 - 1 focus grup cu elevii din ciclul liceal (clasele IX-XII)
 - 1 focus grup cu părinți
 - 8 interviuri telefonice cu profesorii înscriși în programul LifeLab

- ✓ **Școala Gimnazială nr.1 din Poiana Mărului**
 - 1 focus grup cu elevii din ciclul gimnazial (clasele V-VIII)
 - 1 focus grup cu elevii din ciclul primar (clasele III-IV)
 - 1 focus grup cu părinți
 - 9 interviuri față în față cu profesorii înscriși în programul LifeLab
 - 2 interviuri telefonice cu profesorii înscriși în programul LifeLab

Componenta **cantitativă**

Studiu pe bază de chestionar online aplicat în școlile LifeLab și în școlile de control. **Numărul total de chestionare: 1016.**

Perioada colectării datelor: 4-22 octombrie 2022

Chestionarele au fost distribuite astfel:

- ✓ **Liceul „Dinicu Golescu” din Câmpulung Muscel**
 - 406 chestionare
- ✓ **Școala Gimnazială nr.1 din Poiana Mărului**
 - 102 chestionare
- ✓ **Liceul Teoretic „Lucian Blaga” din Cluj-Napoca**
 - 404 chestionare
- ✓ **Școala Gimnazială „George Coșbuc” din 23 August**
 - 104 chestionare

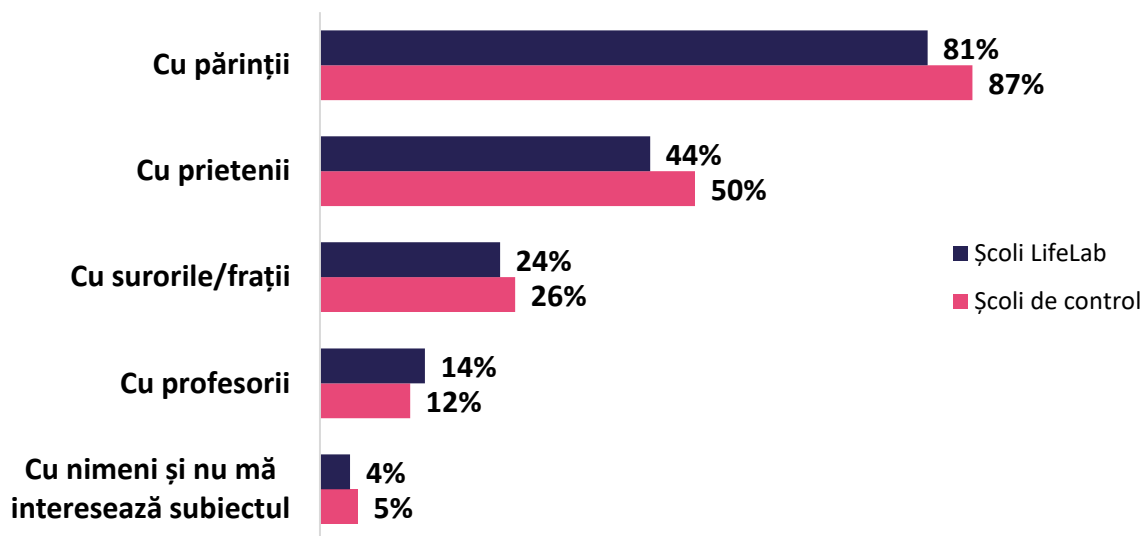

REZULTATE

CUNOȘTINȚELE EDU FIN

REZULTATE. COMPORTAMENTE FINANCIARE ACTUALE

Discuțiile despre bani

	Școli LifeLab		Școli Control	
	Gimnaziu	Liceu	Gimnaziu	Liceu
Cu părinții	81%	82%	85%	90%
Cu prietenii	31%	53%	35%	68%
Cu surorile/frații	22%	26%	22%	30%
Cu profesorii	14%	14%	9%	16%
Cu nimeni și nu mă interesează subiectul	3%	5%	5%	3%

Cei mai mulți elevi discută despre bani cu **părinții**. Studiul cantitativ confirmă informațiile descoperite în cadrul discuțiilor de grup.

Unii părinți au încercat să le transmită câteva obiceiuri financiare sănătoase precum: **economisirea, evaluarea valorii reale a unui bun/raportul calitate-preț, cheltuirea banilor într-o manieră rațională, nu bazată pe impuls**. Aceste teme au fost menționate și de elevi în cadrul discuțiilor de grup, ceea ce demonstrează că au fost atenți la discuțiile cu părinții.

Prietenii reprezintă, de asemenea, niște parteneri importanți de discuții despre teme financiare. Aproximativ jumătate dintre elevi apelează la colegi/prieteni pentru a-și lărgi orizontul despre această temă.

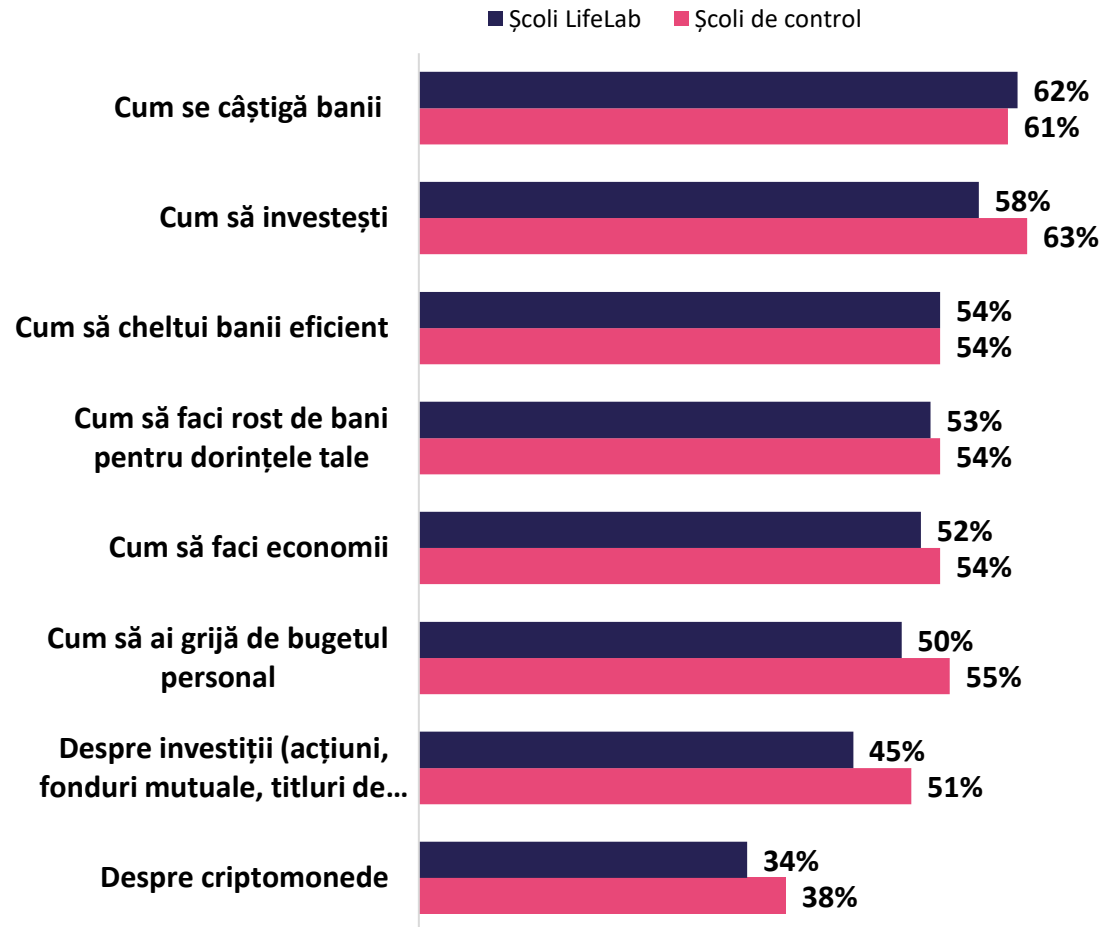
Elevii din clasele mai mari (a VIII-a) și cei din ciclul liceal sunt mai interesați să discute despre finanțe și apelează la mai multe categorii de persoane pentru a se informa despre această temă.

Elevii din școlile LifeLab susțin într-un procent mai mare decât elevii din școlile de control că au discutat despre bani cu **profesorii**. Această declarație este susținută și de cea mai mare parte a profesorilor care au afirmat că au abordat teme financiare la ore. **Profesorii care au abordat teme financiare la ore** nu s-au limitat doar la orele de dirigiență pentru a discuta despre finanțe, ci au introdus/legat discuția de noțiunile din materia dumnealor.

Q1. Cu cine vorbești despre bani? (alege toate răspunsurile care ți se potrivesc)

REZULTATE. COMPORTAMENTE FINANCIARE ACTUALE

Teme de interes

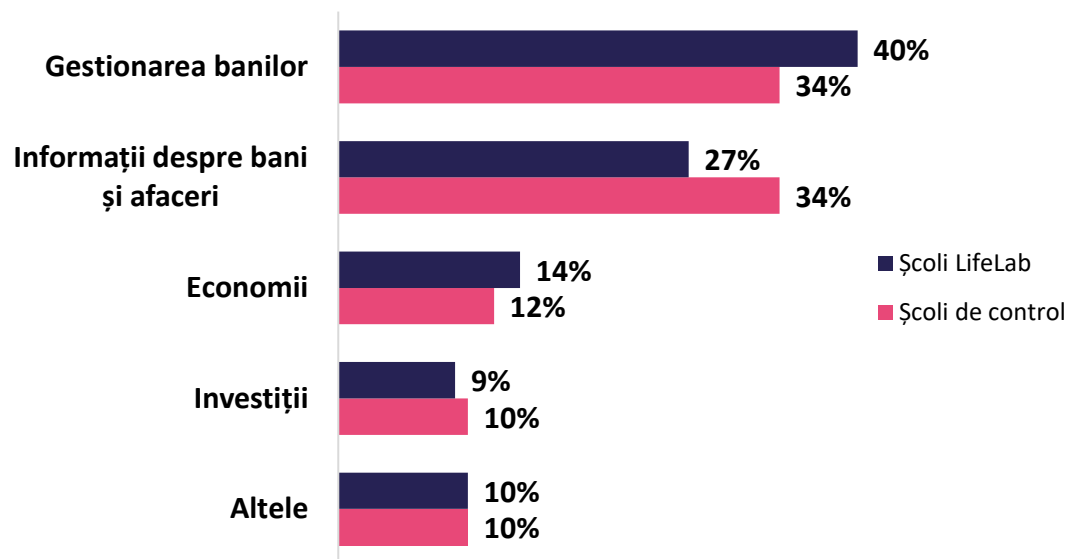
Temele edu fin care sunt cele mai de interes pentru elevi sunt cele de **câștigare a banilor și investițiile**. În discuțiile de grup au spontan teme precum **economisire, cheltuirea responsabilă și eficientă a banilor și câștigarea acestora**. Elevii din clasele VIII-XII sunt interesați de zona de **investiție** mai mult decât colegii de la începutul ciclului gimnazial.

	Școli LifeLab		Școli Control	
	Gimnaziu	Liceu	Gimnaziu	Liceu
Cum se câștigă banii	56%	65%	58%	66%
Cum să investești	47%	65%	52%	76%
Cum să cheltui banii eficient	50%	56%	48%	62%
Cum să faci rost de bani pentru dorințele tale	47%	56%	43%	66%
Cum să faci economii	51%	53%	49%	61%
Cum să ai grijă de bugetul personal	43%	55%	52%	58%
Despre investiții (acțiuni, fonduri mutuale, titluri de stat etc)	31%	54%	35%	70%
Despre criptomonede	30%	36%	31%	46%

Q2. Ce ai vrea să știi despre bani? (alege toate răspunsurile care ți se potrivesc)

REZULTATE. COMPORTAMENTE FINANCIARE ACTUALE.

Asocieri cu edu fin și subiecte de interes

	Școli LifeLab		Școli Control	
	Gimnaziu	Liceu	Gimnaziu	Liceu
Gestionarea banilor	36%	42%	33%	36%
Informații despre bani și afaceri	22%	30%	32%	37%
Economii	21%	9%	15%	9%
Investiții	13%	7%	9%	11%
Altele	8%	12%	11%	7%

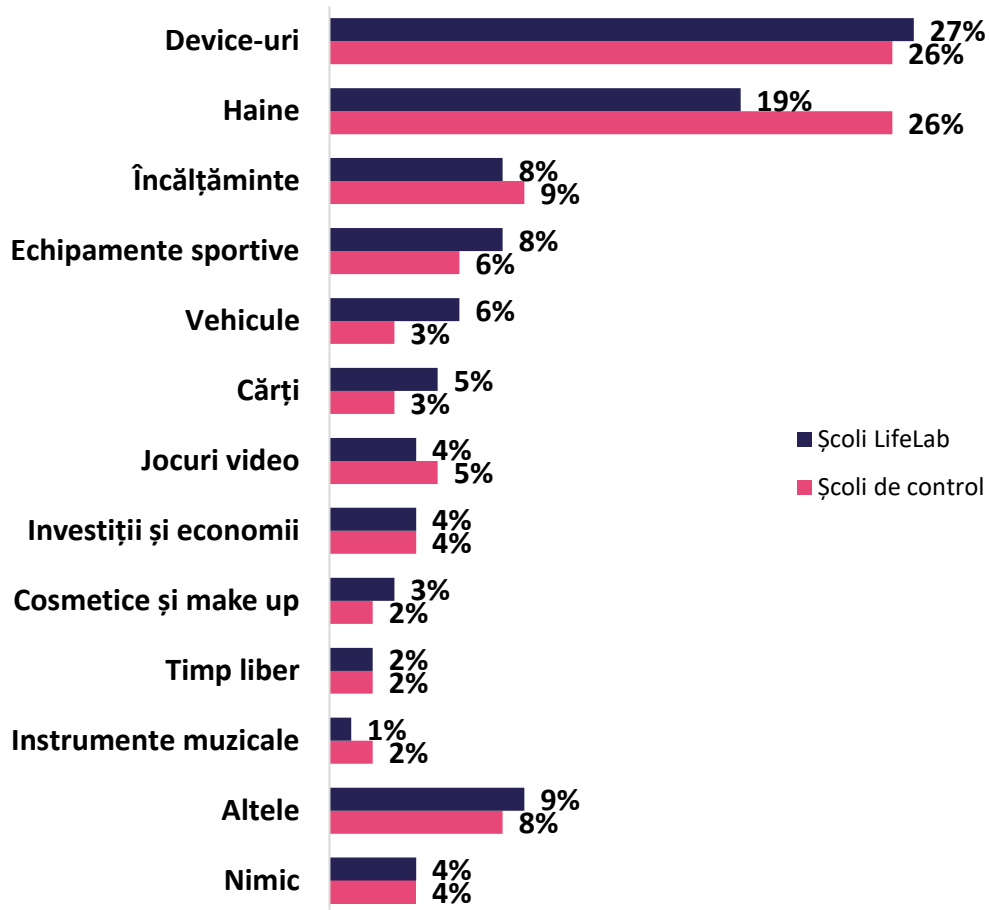
Elevii din școlile LifeLab asociază educația financiară cu **abilitățile și cunoștințele de gestionare a banilor**. În același timp, elevii din școlile de control asociază edu fin atât cu gestionarea banilor, cât și cu informații despre bani și afaceri.

Se poate observa că elevii din ciclul liceal corelează, într-un procent mai ridicat decât colegii mai mici, educația financiară cu partea de **business**. Această asociere nu este întâmplătoare. În cadrul focus grupului, liceenii au discutat despre dorința lor de a deveni **antreprenori**. Unul dintre elevi are deja o afacere, iar mulți alții își doresc să își pornească propria afacere.

În cadrul focus grupurilor am remarcat că **cea mai mare parte a elevilor își doresc să facă bani**, totuși, **motivațiile diferă** în funcție de vârstă. Elevii de gimnaziu vor bani de dragul banilor, fără a avea un scop anume, în timp ce elevii de liceu au un scop pentru care își doresc bani (ex. dezvoltarea unei afaceri, investiții)

D5.Ce înseamnă pentru tine educație financiară?

Dorințele elevilor în următoarele 6 luni

	Școli LifeLab		Școli Control	
	Gimnaziu	Liceu	Gimnaziu	Liceu
Device-uri	26%	28%	26%	26%
Haine	18%	19%	24%	27%
Încălțăminte	7%	10%	8%	9%
Echipamente sportive	14%	3%	8%	3%
Vehicule	3%	9%	3%	4%
Cărți	6%	4%	3%	4%
Jocuri video	7%	3%	7%	5%
Investiții și economii	3%	4%	3%	5%
Cosmetice și make up	1%	4%	1%	2%
Timp liber	2%	2%	2%	2%
Instrumente muzicale	0%	2%	1%	2%
Altele	10%	8%	10%	7%
Nimic	3%	4%	4%	4%

Aproximativ un sfert dintre elevi și doresc **device-uri** (laptopuri, computere, tablete, smartphone-uri și componente PC). În rândul elevilor din școlile LifeLab dorința de a-și achiziționa haine este mai mică decât în rândul elevilor din școlile de control. Totuși, elevii din Poiana Mărului și din Câmpulung doresc să își cumpere cât mai curând diverse vehicule (ex. ATV, automobil) sau să facă școala de șoferi.

Q21. Ce ți-ar plăcea să-ți cumperi în următoarele 6 luni din banii tăi (câștigați sau economisiți de tine)? (răspunsuri recodificate în categorii)

Deciziile privind diverse bunuri

		Școli LifeLab		Școli Control	
		Gimnaziu	Liceu	Gimnaziu	Liceu
Haine și/sau încălțăminte	Eu	22%	59%	30%	45%
	Părinții (sau principalul îngrijitor)	20%	2%	9%	5%
	Decidem împreună	58%	39%	61%	50%
Un joc nou	Eu	49%	72%	43%	63%
	Părinții (sau principalul îngrijitor)	16%	4%	10%	1%
	Decidem împreună	35%	24%	47%	36%
Un smartphone	Eu	16%	27%	19%	21%
	Părinții (sau principalul îngrijitor)	33%	16%	29%	14%
	Decidem împreună	51%	57%	52%	65%
Rechizite	Eu	36%	65%	36%	60%
	Părinții (sau principalul îngrijitor)	25%	11%	20%	13%
	Decidem împreună	39%	24%	44%	27%

Modul în care sunt luate anumite decizii variază cu ciclul educațional și cu grupul din care școlile fac parte.

Astfel, **elevii de la liceu au mai multă autonomie** în decizii față de colegii din ciclul gimnazial, acest lucru putând fi explicat prin cunoștințele și experiența cu banii dobândite de-a lungul timpului.

Părinții susțin că sunt implicați în anumite decizii, în special dacă bunurile/serviciile pe care dorește să le cumpere copilul sunt mai **scumpe** (ex. smartphone, outfits). Această afirmație este susținută de datele din studiul cantitativ.

De asemenea, **părinții au un cuvânt important de spus** când achizițiile copiilor sunt considerate ca fiind iraționale sau fără rost (ex. *in game purchases*). Conform profesorilor, elevii nu se sfiesc că cumpere lucruri care le aduc bucurie pentru o perioadă (foarte) scurtă de timp.

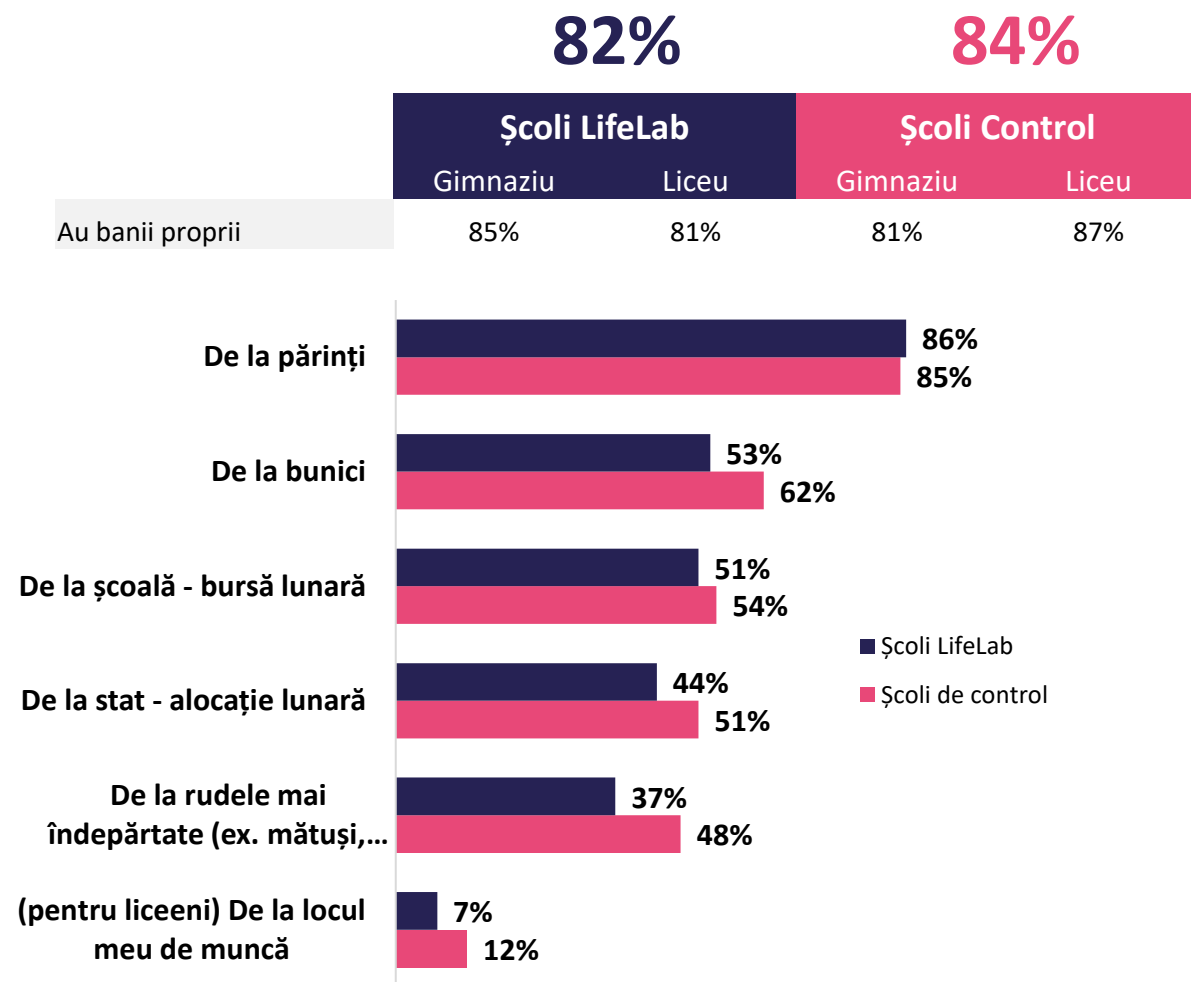
Cheltuirea banilor pe obiecte din spațiul virtual (ex. skin-uri din jocuri) e doar un pas de Netbet. (părinte, F, Poiana Mărului)

Q20. Cine decide când vrei să cumperi:

Banii de buzunar ai elevilor (1/2)

studiul cantitativ

Analizele pentru Q4, Q5, Q6 și Q7 au vizat doar elevii care au bani personali.

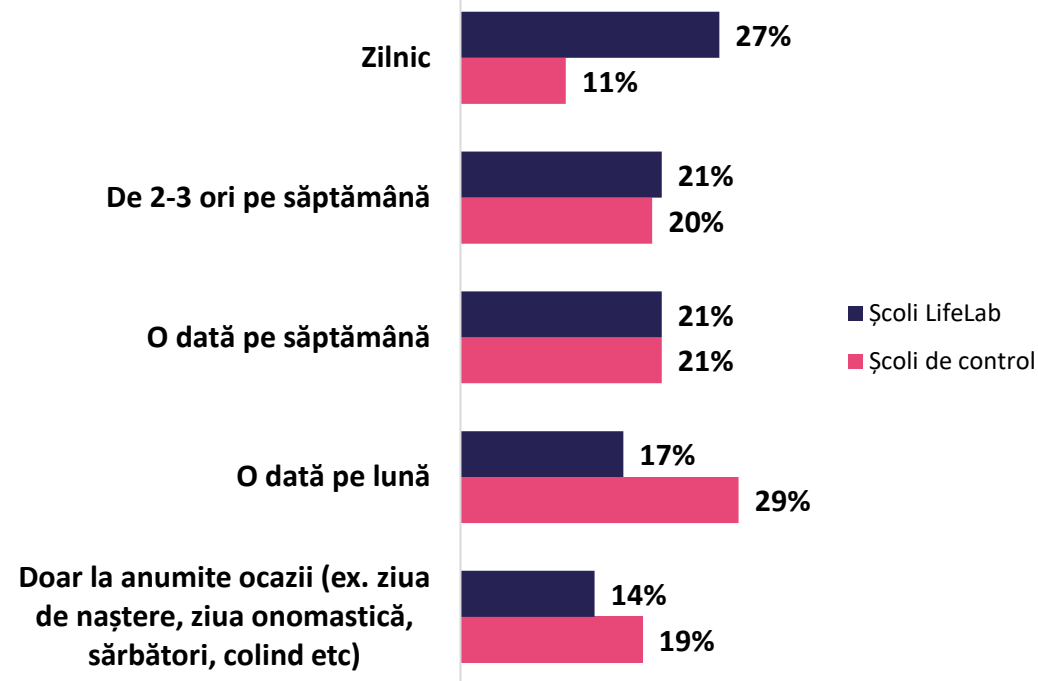
Q3. Tu ai banii tăi?

Q4. De la cine primești bani? (răspuns multiplu)

Aproximativ 4 din 5 elevi au banii proprii. Cea mai mare parte a sumelor provin de la **părinți**, urmate de cele din partea bunicilor. Cea mai mare parte a elevilor din școlile LifeLab primesc bani zilnic, în timp ce elevii din școlile de control primesc bani cu o frecvență mai redusă.

Unii dintre elevii din Poiana Mărului câștigă bani ajutându-și părinții și rudele la diverse treburi.

Vara aceasta mulți copii și-au ajutat rudele la diferite munci casnice sau agricole și au primit bănuți (Prof. Franceză)

Q5. Cât de des primești bani?

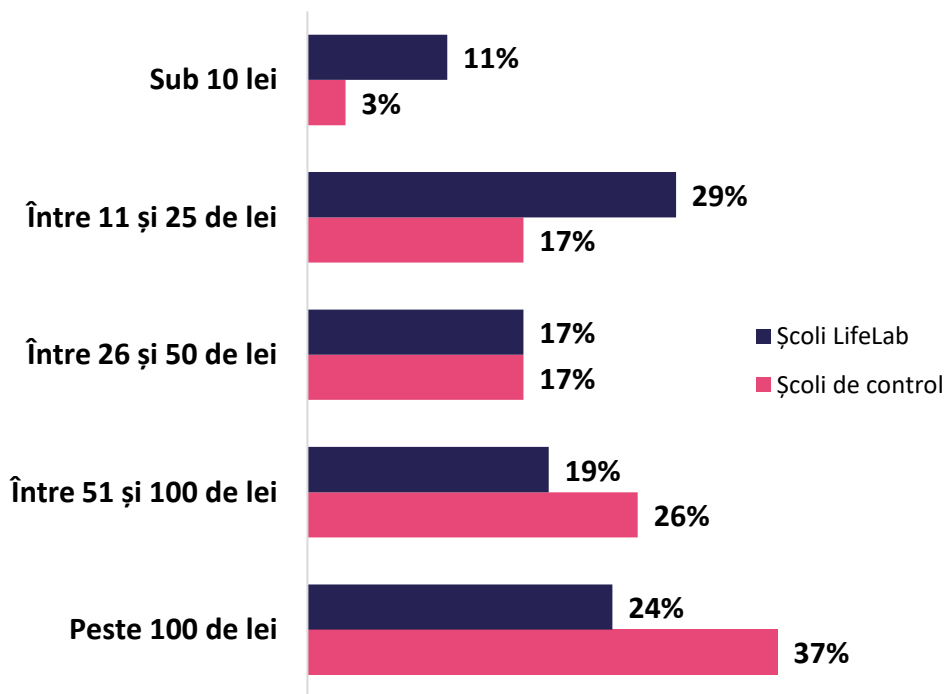
Banii de buzunar ai elevilor (2/2)

studiu cantitativ

Analizele pentru Q4, Q5, Q6 și Q7 au vizat doar elevii care au bani personali.

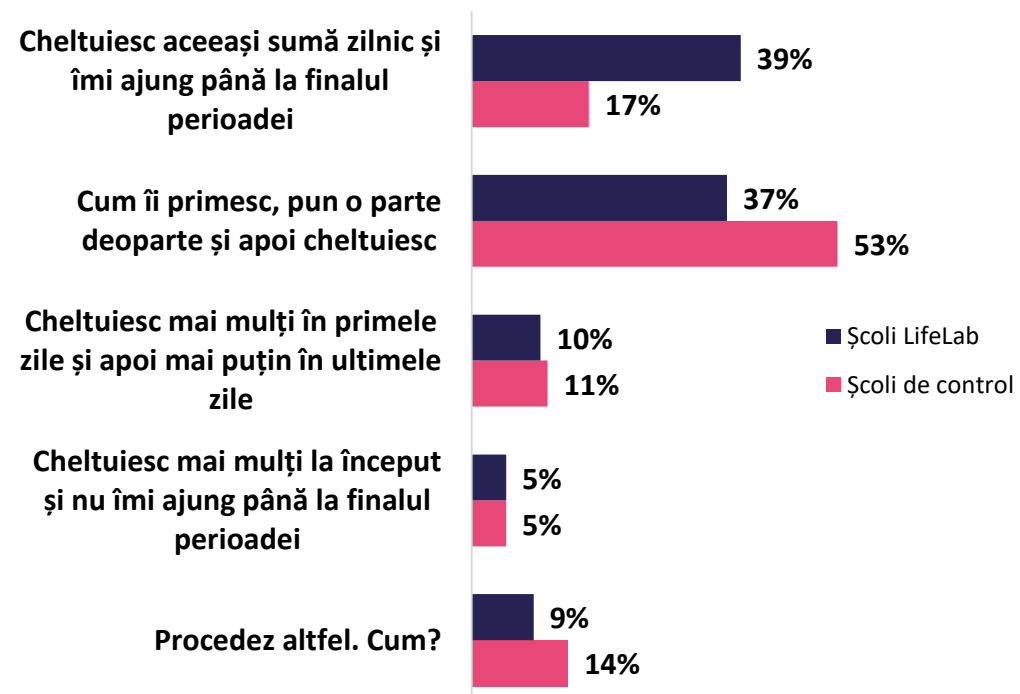
Aproximativ jumătate dintre elevii din școlile LifeLab primesc bani zilnic sau de câteva ori pe săptămână. Sumele pe care le primesc cu această frecvență sunt de sub 25 de lei.

În același timp, elevii din școlile de control primesc bani mai rar (lunar sau la ocazii), însă sumele sunt mai semnificative (2 din 5 elevi primind peste 100 de lei).

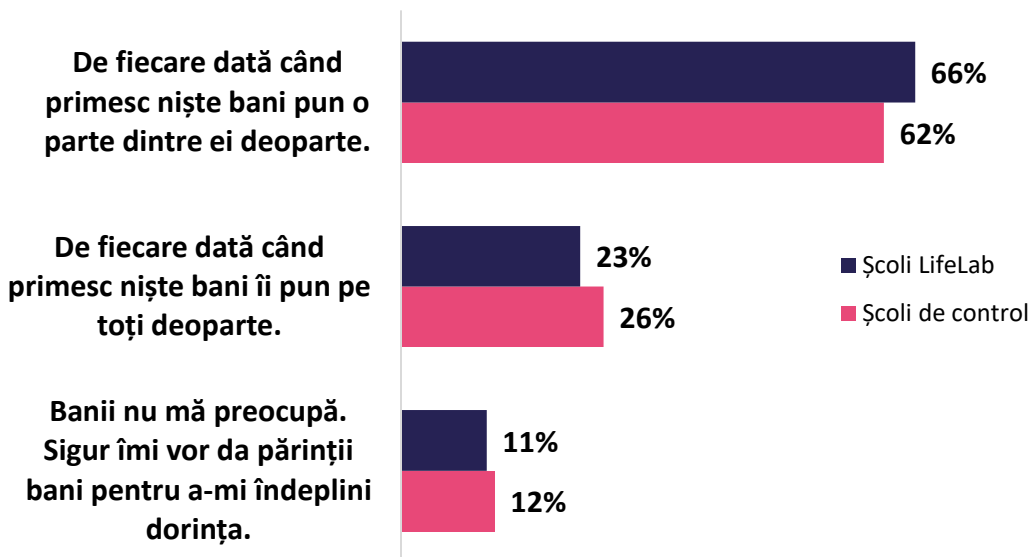
Q6. Ce sumă primești cu această frecvență?

Strategiile de cheltuire a banilor sunt împărțite în rândul elevilor din școlile LifeLab (între cheltuirea echilibrată, dozată pe zi și economisire inițială și cheltuire ulterioară). În schimb, în școlile de control peste jumătate dintre elevi optează pentru strategia economisire inițială + cheltuire ulterioară.

Q7. Dacă primești bani zilnic sau săptămânal, cum cheltuești acești bani?

Strategii de economisire

	Școli LifeLab		Școli Control	
	Gimnaziu	Liceu	Gimnaziu	Liceu
De fiecare dată când primesc niște bani pun o parte dintre ei deoparte.	53%	75%	54%	73%
De fiecare dată când primesc niște bani îi pun pe toți deoparte.	34%	15%	31%	19%
Banii nu mă preocupă. Sigur îmi vor da părinții bani pentru a-mi îndeplini dorința.	13%	10%	15%	8%

Aproximativ 9 din 10 elevi din școlile LifeLab (și din întregul eșantion) economisesc. Totuși, 1 din acești 9 elevi economisește cu alt scop decât cel al îndeplinirea dorinței/dorințelor individuale. (vezi grafic Q23)

Se observă diferențe comportamentale ale elevilor din cele două cicluri de învățământ. Procentul **liceenilor care preferă să economisească treptat** este mai mare decât cel al elevilor din clasele V-VIII. În schimb, acești elevi economisesc întreaga sumă primită într-un procent mai mare decât colegii liceeni.

Rezultatele studiului cantitativ confirmă informațiile extrase din discuțiile de grup, elevii din clasele primare și din gimnaziale afirmând că sunt învățați de părinți să economisească banii primiți în diferite circumstanțe (bursă, rude, colindat, bani de buzunar) pentru aș achiziționa bunuri încadrate în categoria dorințelor (bicicletă, tabletă, calculator).

Q24. Cum te asiguri că ai banii necesari pentru îndeplinirea acesteia?

Edu fin pentru adulți

studiul calitativ

Temele asociate cu educația financiară se suprapun cu cele pe care părinții și profesorii le consideră importante pentru dezvoltarea elevilor în acest domeniu.

profesori

părinți

venituri și cheltuieli

Profesorii subliniază importanța înțelegerii de către elevi a **valorii banilor**. În interviuri au fost menționate recurent cazuri în care elevii cer prea mult de la părinți și nu pot înțelege de ce anumite dorințe le sunt refuzate.

venituri și cheltuieli

Asemenea profesorilor, părinții au susținut că este **prioritară înțelegerea valorii banilor** de către copii și, în corelație, a efortului depus pentru câștigarea acestora.
Banul trebuie muncit și are o valoare. (F, Poiana Mărului)

responsabilitate

Educația financiară, din perspectiva profesorilor, reprezintă și cunoștințele de **gestionare corectă, echilibrată și cu rezultate** a finanțelor proprii și familiale.
a ști cum să gestionezi banii” (Prof. matematică)

responsabilitate

Părinții consideră că este sănătos ca elevii să dezvolte o relație responsabilă și echilibrată cu propriile finanțe. Cea mai mare parte a acestora consideră că ei înșiși **nu sunt un model** pentru propriii copii în ceea ce privește modul de gestionare a banilor.

economisire și stabilitate

Profesorii consideră că între aceste concepte există o **cauzalitate directă**. Dacă oamenii înțeleg importanța economisirii și deprind comportamentele specifice, atunci aceștia se vor bucura de stabilitate.
Să fii econom, să pui deoparte ceva, să ai bani de rezervă. (Prof. inv. primar)

economisire

Asemenea profesorilor, conceptul economisirii a fost menționat spontan de o mare parte a părinților participanți la discuțiile de grup.
Să învățăm de mici să fim chibzuiți. Economisire. (F, Poiana Mărului)

investiții și riscuri

Unii profesori au asociat educația financiară cu această temă. Aceștia sunt de părere că **este absolut necesar să cunoști regulile și riscurile implicate** de investiții înainte de a diversifica portofoliul.

investiții și riscuri

Un număr redus al părinților au asociat educația financiară cu investițiile. Cea mai mare parte a părinților au o poziție refractară față de acest subiect, însă cred că elevii ar trebui să înțeleagă și riscurile implicate de investiții.